Všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie

Cieľom Správy o hodnotení bolo posúdenie vplyvov činnosti na životné prostredie a návrh opatrení na elimináciu predpokladaných vplyvov posudzovanej činnosti „MVE pri Malých Kršteňanoch, Veľké Uherce“ na jednotlivé zložky životného prostredia a obyvateľstvo dotknutého územia.

Pre ďalšie podrobnejšie hodnotenie vplyvu navrhovanej činnosti „MVE pri Malých Kršteňanoch, Veľké Uherce“ na základe rozsahu hodnotenia vydaného MŽP SR v Bratislave (list č.6142/2021-1.7/ed 13722/2021, zo dňa 10.3.2021) určuje:

Nulový variant – dôkladné zhodnotenie stavu, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaná činnosť neuskutočnila

Navrhovaný variant - variant, ktorý je riešený v zámere - pre zámer činnosti „MVE pri Malých Kršteňanoch, Veľké Uherce“ na základe rozhodnutia MŽP SR, odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie zo dňa 10.03.2021 (list č. 6142/2021-1.7/ed 13722/2021) sa upúšťa od požiadavky variantného riešenia pre navrhovanú činnosť.

Účelom navrhovanej MVE je spoľahlivá výroba elektrickej energie a jej dodávka do distribučnej sústavy. Technicky ide o využitie výškového rozdielu hladiny nad hať ou a pod hať ou. Celý tento proces sa uskutočňuje v podmienkach minimálnej stratovosti, bez zníženia kvality využívaného média a všeobecnej bezpečnosti prevádzky verejnej elektrickej siete, s ktorou MVE pracuje v paralelnom režime.

Zámerom navrhovateľa je úplne prebudovanie existujúcej malej vodnej elektrárne Malé Kršteňany (ďalej len “MVE“) do takej miery, že sa tá bude považovať za úplne novú MVE. Z pôvodnej elektrárne sa zachová betónová vzdúvacia hať, resp. dispozičné umiestnenie.

Porovnanie funkčnosti pôvodnej (súčasnosť) a novovybudovanej malej vodnej elektrárne (navrhovaná MVE)

Z pohľadu prevádzky sa od úplného prebudovania MVE dá očakávať nasledovné zmeny:

Hladinová regulácia

Súčasnosť:

- inštalovaný výkon – 53 kW, skutočný výkon pri momentálnom spáde – 30 kW
- hladinová regulácia elektrárne funguje tak, že prietoky do 3,0 $m_3.s^{-1}$ sú využívané výlučne prepúšťaním cez turbínu,
- prebytok vody prepadá cez nepohyblivú hať,
- horná prevádzková hladina zdrže sa teda pohybuje od 195.70 m n.m prakticky bez obmedzenia, aj nad kótou 197.00m n.m., v závislosti od aktuálnych prietokov.

Navrhovaná MVE:

- inštalovaný výkon – 200kW
- po znížení prepadovej hrany pevnej hate o 0,7 m a následným dobudovaním pohyblivej hať ovej klapky sa dosiahne udržiavanie hornej hladiny zdrže konštantne na kóte 197,00 m n.m.,
- prietočná kapacita hať ového otvoru sa zvýši o 50 $m_3.s^{-1}$, vďaka tomu bude dochádzať k

zriedkavejšiemu vybrežovaniu rieky počas povodní, v prospech vlastníkov okolitých pozemkov.

Zvýšenie miery ochrany životného prostredia

Súčasnosť:

- lopatková rýchlobežná Francisová turbína,
- hať výšky 1,90 m – nepriechodná pre ryby

Navrhovaná MVE:

- pomalobežná vretenová skrutka so súvislou šnekovnicou,
- vďaka týmto vlastnostiam cez turbínu dokážu preplávať aj väčšie ryby (do dĺžky 1m), prípadne iné živočíchy bez poranenia,
- vybudovanie moderného, priestranného rybovodu, ktorý bude vyhovovať aktuálne platným predpisom a parametrom.

Vybudovanie takéhoto rybovodu z výnosov terajšej prevádzky je prakticky nerentabilné. Pri úplnom prebudovaní MVE v danej lokalite sa automaticky otvára možnosť vybudovania rybovodu v zmysle vyššie uvedeného.

Tieto dve aspekty považujeme za kľúčové z pohľadu ochrany životného prostredia.

Trvalá udržateľnosť

Súčasnosť:

- ročná produkcia elektriny 170MWh/rok

Navrhovaná MVE:

- ročná produkcia elektriny na viac ako 900MWh/rok (5-násobne viac)

Vzhľadom na trvalú udržateľnosť spoločenstva a tiež na krízovú energetickú situáciu, zhoršovanie ktorej sa do budúcna stále očakáva, by bolo neprípustným plytvaním nepovoliť prebudovanie existujúcej MVE v zmysle vyššie popísaných prínosov.

Existujúca MVE Malé Kršteňany je v prevádzke od roku 2004. V súčasnosti sa na pozemkoch nachádzajú nadzemné objekty a rozostavaný objekt, ktoré budú odstránené, nakoľko konštrukčné základy neumožňujú jej ďalšie využitie.

V súčasnosti na stupni MVE Malé Kršteňany nie je zabezpečená priechodnosť pre vodné živočíchy. MVE na rieke Nitra tak vytvára migračnú bariéru. Tento problém rieši navrhovaný rybovod, ktorého účelom je vytvoriť priaznivé podmienky pre migráciu ichtyofauny.

Z vodohospodárskeho pohľadu ide o rekonštrukciu existujúcej MVE Malé Kršteňany na existujúcom rkm. Nejedná sa o výstavbu MVE na novom rkm.

Z pohľadu Úradu regulácii sieťových odvetví (ÚRSO) ide o novovybudovanie MVE na rovnakom rkm ako je MVE v súčasnosti.

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Partizánske
Mesto, obec:	Veľké Uherce, Malé Kršteňany, Malé Uherce

Parcely:

K. ú.	**Parcela KN-C**	**Druh pozemku**
Veľké Uherce	3648/1	ostatná plocha
	3648/4	vodná plocha
	3648/5	ostatná plocha
	3648/8	zastavané plochy a nádvoria
	3648/9	zastavané plochy a nádvoria
	3648/6	ostatná plocha
Malé Kršteňany	1691/1	vodná plocha
	1692/1	vodná plocha
Malé Uherce	1698/6	vodná plocha

Uvedené parcely sú vo vlastníctve spoločnosti ZS DIRECT, s. r. o., Čoltovo č. 118, 049 12 Čoltovo a SVP š.p., Banská Štiavnica.

Areál MVE je situovaný približne 150 m (vzdušnou čiarou) juhozápadne od zastavaného územia obce Malé Kršteňany a 2,6 km severne od obce Veľké Uherce. Rodinné domy vzdialené od MVE cca 150 m sú lokalizované v svahovitom teréne, záhrady rodinných domov sú zo svahu pozvoľne smerované k rieke Nitra až do roviny.

MVE Malé Kršteňany je v súčasnosti v teréne vymedzená oplotením, priamo pri rieke Nitra. Prístup k areálu MVE je z hlavnej obecnej cestnej komunikácie III/1759 s odbočením na z časti štrkovú a z časti nespevnenú príjazdovú komunikáciu v obce Malé Kršteňany. Príjazdová komunikácia je smerovaná pozdĺž rieky Nitra priamo do areálu MVE, vstup do areálu je zo západu. Navrhovaný prístup bude zmenený a to z východnej aj západnej strany areálu MVE

Navrhovaná činnosť patrí medzi aktivity podliehajúce posudzovaniu vplyvov na životné prostredie v zmysle zákona č.312/2016 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v zmysle prílohy č. 8 citovaného zákona:

- **tabuľka 2 „Energetický priemysel“,** kde sú požadované nasledovné limity:
  - 2 „Priemyselné zariadenia na výrobu elektriny z vodnej energie (hydroelektrárne)“

Časť A (povinné hodnotenie): od 0,1 MW

Časť B (zisťovacie konanie): do 0,1 MW

- **tabuľka 10 „Vodné hospodárstvo“,** kde sú požadované nasledovné limity:
  - 1 „Priehrady, nádrže a iné zariadenia určené na zadržiavanie alebo na akumuláciu vody vrátane suchých nádrží“ – s výškou hrádze nad terénom

Časť A (povinné hodnotenie): od 8 m

Časť B (zisťovacie konanie): od 3 do 8 m

Navrhovaná činnosť spadá v položke 2. Energetický priemysel **pod časť A, a teda podlieha povinnému hodnoteniu**, kde príslušným orgánom je Ministerstvo životného prostredia SR, odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Navrhovaná činnosť sa v súčasnosti navrhovanom mieste realizuje, avšak s absenciou rybovodu.

Areál je dopravne napojený na cestu nespevnenú cestu trasovanú pozdĺž rieky Nitra s odbočením na miestnu komunikáciu v zastavanom území obce Malé Kršteňany. Prístupová cesta k MVE prechádza po hranici k.ú. Malé Kršteňany a Veľké Uherce. Pozemok je rovinatý. Urbanisticky je územie svojou exponovanou plochou, orientáciou, terénnym členením a možným komunikačným napojením pre navrhovanú činnosť vhodné.

Navrhovaná činnosť nie je v dotyku so žiadnym chráneným územím prírody a krajiny alebo výtvoru a pamiatky, nie je evidovaný výskyt osobitné chránených druhov živočíchov, rastlín, stromov (v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov). Na riešenom území platí 1. Stupeň územnej ochrany prírody a krajiny. Nenachádzajú sa tu biotopy európskeho ani národného významu.

Dotknuté územie je súčasťou nadregionálneho hydricko – terestrického biokoridoru NRBk1 Nitra ležiaci v Podunajskej pahorkatine (Nitrianska niva) umožňujúci čiastočnú migráciu akvatických a semiakvatických organizmov z Hornonitrianskej kotliny. Vodný tok má značne narušené brehové porasty a na väčšom úseku sú viditeľné ľudské zásahy, ktoré zmenili charakter a prirodzenosť toku (regulácia, napriamovanie, odstránenie brehových porastov, odvodnenie nivy. Podľa RÚSES okresu Partizánske (SAŽP SR, 2019) je stav biokoridora nevyhovujúci.

Kultúrne a historické pamiatky, paleontologické a archeologické náleziská nebudú umiestnením navrhovanej činnosti na ploche posudzovaného územia dotknuté.

Realizáciu činnosti nevznikne nový zdroj znečistenia ovzdušia.

Obec Veľké Uherce disponuje platnou územnoplánovacou dokumentáciou „UPN obce Veľké Uherce – Zmeny a doplnky 1“ schválenou obecným zastupiteľstvom vo Veľkých Uherciach uznesením č. 91/2015 dňa 11.12.2015, záväzná časť vyhlásená VZN č. 6/2015, ktorým sa mení a dopĺňa VZN č. 3/2008.
Územie je vymedzené ako „vodné toky a plochy“, samotná prevádzka MVE nie je v ÚPN riešená.

Obec Malé Kršteňany disponuje platnou územnoplánovacou dokumentáciou „UPN obce Malé Kršteňany“ schválenou obecným zastupiteľstvom v Malých Kršteňanoch uznesením č. XII./3 zo dňa 26.11.2004, záväzná časť vyhlásená VZN č. 2/2004.
Územie je vymedzené ako N3 „plochy prvkov ekologického významu (biocentrá, biokoridory)“. Dotknuté územie zasahuje do celku regulácie časť rieky Nitra, avšak samotná výstavba MVE (technické prvky) do tejto časti nezasahuje.

Obec Malé Uherce disponuje platnou územnoplánovacou dokumentáciou „UPN obce Malé Uherce – Zmeny a doplnky č.1/2020“, záväzná časť vyhlásená VZN č. 2/2020. Dotknuté územie nie je v dokumentácii riešené.

Jedná sa o územie obcí, ktoré nie je zastavané. Vzdialenosť od najbližšej zastavanej časti je cca 150 m (vzdušnou čiarou) juhozápadne od zastavaného územia obce Malé Kršteňany a 2,6 km severne od obce Veľké Uherce. Rodinné domy vzdialené od MVE cca 150 m sú lokalizované v svahovitom teréne, záhrady rodinných domov sú zo svahu pozvoľne smerované k rieke Nitra až do roviny.

Realizácia navrhovanej činnosti si nevyžiada budovanie novej prístupovej komunikácie. Vstup do areálu bude možný z hornej aj dolnej časti cez nové brány. Prevádzka bude využívať existujúce priľahlé kapacitne postačujúce siete technickej infraštruktúry.

Pri hodnotení vplyvov činnosti sa vychádzalo z:

- analýz prírodných podmienok (hydrogeológia územia, geológia, pôdy, vody, klíma, biota),
- analýzy poznatkov o území (obyvateľstvo, infraštruktúra, hospodárske aktivity a pod.)
- charakteristiky zdrojov znečistenia (horninové prostredie, ovzdušie, vody, pôdy a pod.)
- identifikácie stretov záujmov (ekostabilizujúce prvky, prvky územnej ochrany a iné),
- charakteru navrhovanej činnosti (zohľadnenie vstupov a výstupov),
- definovania dopadov, vplyvov na životné prostredie a človeka
- návrhu opatrení.

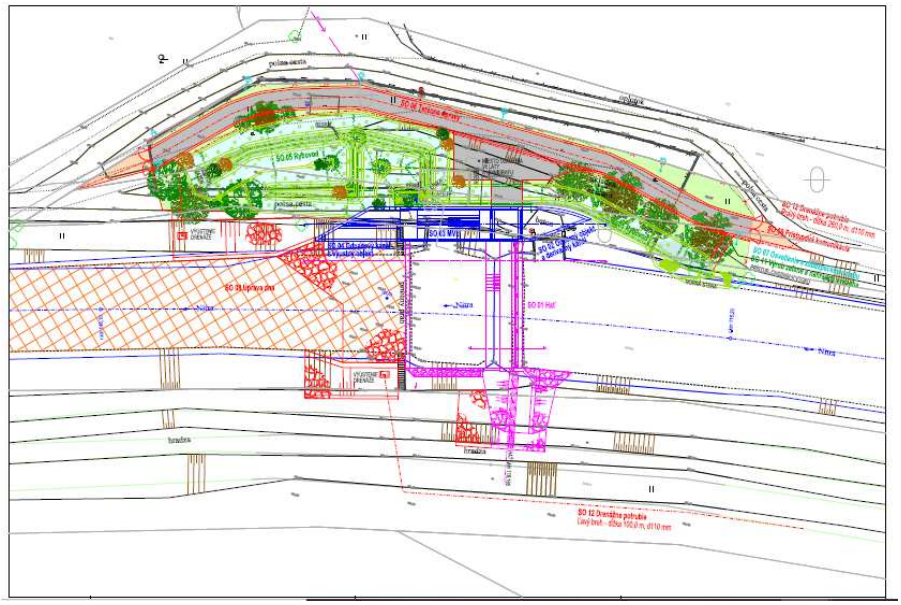
Z výsledkov posudzovania a vzhľadom na prijaté opatrenia vyplýva, že predpokladané vplyvy správy o hodnotení navrhovanej činnosti sú minimálne a nepredstavujú bezprostredné riziko ohrozenia životného prostredia, zdravia obyvateľstva a majetku. Taktiež nie sú známe významné neurčitosti, ktoré by bolo potrebné podrobnejšie v ďalších fázach skúmať, a ktoré by znamenali zásadnú zmenu hodnotenia činnosti v rámci uvedených sfér životného prostredia.

Záverečné zhodnotenie:

Na základe vybraného komplexu hodnotenia vplyvov činnosti na životné prostredie v hodnotenom území a pri splnení opatrení na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie považujeme realizáciu navrhovanej činnosti z hľadiska vplyvov na životné prostredie a celospoločenského úžitku investície vo navrhovanom realizačnom variante za realizovateľnú a v území únosnú.

Navrhovaný variant (realizačný variant) – z technologického hľadiska **realizovateľný**.

Obrázok 1: Výrez z: grafická príloha 2: Situácia – umiestnenie MVE

Obrázok 2: Výrez z: grafická príloha 1: Celková situácia

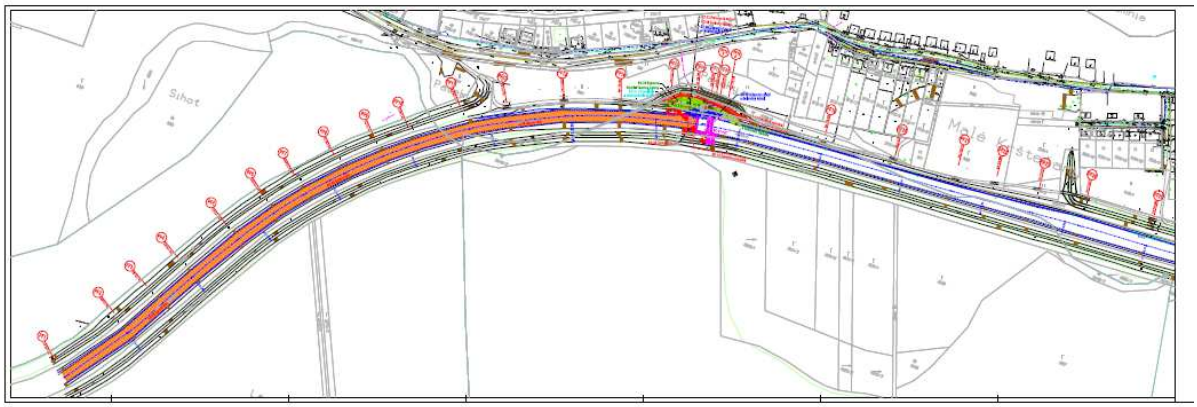

Foto 1: Podhľad na dotknuté územie z vrchu

(http://geoportal.gov.sk/sk/map?wmc=http%3A%2F%2Fgeoportal.gov.sk%2Fwmc%2F51dba085-81da-4aa0-b6c1-8451bf9179e6.xml, 2020)

dotknuté územie

Foto 2: Podhľad na existujúci stupeň na rieke Nitra, kde bude vybudovaná hať MVE. Po ľavej strane sa nachádza areál existujúcej MVE. (foto prevzaté z dokumentácie: Posúdenie splnenia ichtyologických požiadaviek podľa vyhlášky 383/2018 a metodického usmernenia MŽP SR 2015 pre projekt obtokovej bystriny existujúcej migračnej bariéry Malé Kršteňany na rieke Nitra v rkm 116,165)

Foto 3: Pohľad na areál súčasnej MVE

.....

Ing. Zuzana Šauša Melcerová

spracovateľ správy o hodnotení

.....

Ing. Szilárd Kovács

konateľ ZS DIRECT, s.r.o